

บทที่ 4

บริบทและศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยได้ศึกษาทั้งบริบทและศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมด 9 อำเภอ 14 ตำบล 17 กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพในการพัฒนา เมื่อเปรียบเทียบกับประชคมอาเซียน มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.1 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจประเด็นการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	กลุ่มเกษตรกร
1	สารภี	ตต.ชมภู	กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมภู
2	สารภี	ตต.ชมภู	กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้
3	สารภี	ตต.หนองแฝก	กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ผู้ปลูกลำไย
4	หางดง	ตต.น้ำแพร่พัฒนา	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์
5	แม่ออน	อบต.แม่ทา	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก
6	แมริม	อบต.ห้วยทราย	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์
7	สันทราย	ตต.สันป่าเปา	กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ
8	สันทราย	ตต.หนองหาร	เกษตรกรผู้ปลูกผักไฮโดรโปนิคส์
9	สันกำแพง	ตต.ออนใต้	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
10	สันป่าดง	อบต.ท่าวังพร้าว	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว
11	สันป่าดง	อบต.น้ำบ่อหลวง	กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย
12	สันป่าดง	อบต.น้ำบ่อหลวง	เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่
13	สันป่าดง	อบต.บ้านกลาง	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด

ที่มา: จากการวิจัย

ตารางที่ 4.1 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจประเด็นการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	กลุ่มเกษตรกร
14	สันป่าตอง	ทต.บ้านแม่	กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์
15	พร้าว	อบต.น้ำแพร่	กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ดอกคำ
16	แม่อาขย	อบต.บ้านหลวง	เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์
17	แม่อาขย	อบต.บ้านหลวง	กลุ่มเกษตรกรปู้หมื่นลาหู่โฮมสเตย์

ที่มา: จากการวิจัย

โดยข้อมูลพื้นฐานซึ่งประกอบไปด้วยพื้นที่ทางการเกษตรของตำบล และศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ทั้ง 8 อบต. จำนวน 17 กลุ่มเกษตรกร มีรายละเอียดของศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร ดังต่อไปนี้

4.1 บริบทของตำบลชมพู อำเภอสารภี

ตำบลชมพู ตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณ 200 กว่าปีมาแล้ว เป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอสารภี และได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ไม่มีป่าไม้และภูเขา สภาพดินทั่วไปเป็นดินร่วนปนทราย เหมาะสำหรับการเกษตร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงของอำเภอสารภี มีลำน้ำแม่สะลาบและลำน้ำพญาคำไหลผ่าน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 13,741 ตร.กม. หรือ 9,676 ไร่ และมีอาณาเขตทิศ ติดกับ เทศบาลยางน่อง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ เทศบาลอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลหนองหอย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลชมพูแบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านหนองป่าสะ หมู่ 2 บ้านพญาชมพู หมู่ 3 บ้านสุพรรณ หมู่ 4 บ้านท่าคันกวาว หมู่ 5 บ้านทุ่งจี้เสือ หมู่ 6 บ้านบุปผาราม หมู่ 7 บ้านแม่สะลาบ หมู่ 8 บ้านศรีคอนมูล หมู่ 9 บ้านร่มป่าตอง มีประชากร ทั้งหมด 7,215 คน แยกเป็นชาย 3,465 คน แยกเป็นหญิง 3,750 คน โดยส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านการเกษตร (ปลูกสวนลำไย) ค้าขายทั่วไป สำหรับอาชีพรองประกอบอาชีพรับจ้าง ซึ่งมีทั้งรับจ้างในเขตและนอกเขตเทศบาลตำบลชมพู สำหรับอาชีพเสริมในหมู่บ้าน ได้แก่ เย็บผ้า ปักผ้า จำไปตอง เป็นต้น ด้านสาธารณสุขโลก จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ 2,000 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ของจำนวนหลังคาเรือนทั้งนี้ตำบลหนอง

แฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มชุมชนประมงท้องถิ่นตำบลชมพู

ฟาร์มใช้ชื่อว่า วังมัจฉาพญาชมพู เป็นทั้งศูนย์เรียนรู้การประมง เริ่มตั้งแต่เพาะพันธุ์ปลา อนุบาลปลา จนถึงออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ และเป็นวิสาหกิจชุมชนด้วยมีสมาชิกทั้งหมด 40 กว่าครัวเรือน ซึ่งทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยมีการทำประมงในระบบอินทรีย์ทั้งหมด และมีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือแนะนำและให้ความรู้ อาทิ กรมวิชาการเกษตร ประมงจังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และเทศบาลชมพู พันธุ์ปลาที่เพาะขาย ได้แก่ ปลาหมอ ปลานิล ปลาปลานิลแดง ปลาสลิด และกบ ในการเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาจะเลี้ยงด้วยระบบธรรมชาติทั้งหมด มีระบบกรองน้ำ บ่อพักน้ำ และพืชน้ำที่ช่วยกรองสารพิษ ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งขายสินค้าแบบแปรรูปเป็นปลาแดดเดียวและปลาต้ม ส่วนกบจะขายเฉพาะลูกกบเท่านั้น สินค้าที่เป็นตัวหลักของกลุ่ม คือ ปลาสลิด

2) กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้

กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้ มีผู้นำ คือ คุณอริศม วรรณเวก ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตลำไยจัมโบ้เป็นอย่างดี โดยพันธุ์ลำไยที่ปลูกส่วนใหญ่ คือ ลำไยพันธุ์ อีดอกการผลิตอยู่ในระดับสินค้าปลอดภัย เพราะจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปลูกและดูแลลำไยในระบบอินทรีย์ด้วยผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ และมีรสชาติของผลผลิตที่อร่อย มีหน่วยงานเข้ามาช่วยให้คำแนะนำให้ความรู้จากองค์กรต่างๆ เช่น จากสำนักงานเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มช. พช. 2.การเงิน/บัญชี การทำบัญชีครัวเรือน จาก ธกส.และกสน เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ในการผลิตสินค้า ซึ่งเกษตรกรนั้นมีปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากยังต้องส่งขายแก่พ่อค้าคนกลาง

4.2 บริบทของตำบลหนองแฝกชมพู อำเภอสารภี

ตำบลหนองแฝกเป็นชื่อตามลักษณะของหมู่บ้านซึ่งมีหนองน้ำกว้างใหญ่มีหญ้าแฝกขึ้นเต็มเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ หนองน้ำรับน้ำจากแม่น้ำปิง มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 8.8 ตารางกิโลเมตร หรือเนื้อที่ ประมาณ 5,499 ไร่ มีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม ในฤดูฝนมักประสบปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่การเกษตรทำให้การเกษตรได้รับความเสียหาย พื้นที่ทั้ง 8 หมู่บ้านอยู่ใกล้ชิดติดกันทำให้เกิดความรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างดี ความสัมพันธ์ฉันท์ญาติมิตรจึงยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน และมีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ตำบลท่าวังตาล และ ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลสารภี อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ

ตำบลดอนแก้ว อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ จังหวัดลำพูน ตำบลหนองแฝกแบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองสี่แจ่ง หมู่ที่ 2 บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 3 บ้านหนองแฝก หมู่ที่ 4 บ้านหนองแฝกป่าคา หมู่ที่ 5 บ้านหนองแฝก หมู่ที่ 6 บ้านกุ่มแดง หมู่ที่ 7 บ้านกุ่มแดง หมู่ที่ 8 บ้านสันป่าเคื่อ หมู่ที่ 9 บ้านสันป่าสักเหนือ มีประชากรทั้งสิ้น 4,414 คน แยกเป็นชาย 2,154 คน หญิง 2,260 คน โดยอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ทำนาและทำสวนลำไย อาชีพเสริม แปรรูปผลไม้,ค้าขาย,เลี้ยงปลา,เลี้ยงสัตว์,เย็บผ้า,หัตถกรรมไม้แกะสลัก มีทั้งหมด 1509 ครัวเรือน ด้านสาธารณสุข โภคภัณฑ์ครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 1,451 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ 961 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 66.23 ของจำนวนหลังคาเรือนทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วม โครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ผู้ปลูกลำไย

กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ มีสมาชิกทั้งหมด 47 ครัวเรือน และได้จัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตลำไยประจำตำบล ลำไยที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์อีดอ พันธุ์เบี้ยวเขียวและพันธุ์ชมพู มีอยู่บ้างเล็กน้อย การเพาะปลูกจะเป็นระบบปลอดภัย มีการใช้สารเร่งตอนออกดอกเท่านั้น หลังจากนั้นจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักในการปลูก ส่วนการตลาดยังส่งขายในโรงรับซื้อซึ่งราคาก็จะเป็นไปตามกลไกตลาด

4.3 บริบทของตำบลน้ำแพร่พัฒนา อำเภอหางดง

ตำบลน้ำแพร่เป็นตำบลหนึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอ พื้นที่ส่วนมากเป็นที่ลาดเชิงเขา บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวน ป่าแม่ขนิล ป่าแม่ท่าช้าง มีพื้นที่ประมาณ 80.55 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 50,340.75 ไร่ เมือง มีประชากรอยู่ไม่หนาแน่น เนื่องจากสภาพพื้นที่ไม่สมบูรณ์ ระบบชลประทานไปไม่ถึง และบางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวน และมีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับ ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบ้านปาง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านเวียงดั่ง หมู่ 2 บ้านศาลา หมู่ 3 บ้านแพะขวาง หมู่ 4 บ้านน้ำแพร่ หมู่ 5 บ้านป่าจี้ หมู่ 6 บ้านแสนตอ หมู่ 7 บ้านท่าไม้ลู่ หมู่ 8 บ้านแม่ขนิลใต้ หมู่ 9 บ้านคอยถ้ำ หมู่ 10 บ้านน้ำนุ่น หมู่ 11 บ้านเวียงดั่ง มีประชากรทั้งสิ้น 6,801 คน แยกเป็นประชากรชาย จำนวน 3,344 คน ประชากรหญิง จำนวน 3,457 คน และมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,239 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 81.13 คน/ตาราง ประชากรเป็นคนเมือง ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ โดยอาชีพหลัก รับจ้าง และค้าขาย และ

อาชีพเสริม ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ด้านสาธารณสุขปโภค มีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน ด้านการโทรคมนาคม มีโทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์

กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ในกลุ่มจะมีสมาชิกทั้งหมด 10 คน สมาชิกทุกคนมีความเชี่ยวชาญในการปลูกข้าวอย่างมากจากประสบการณ์ที่ผ่านมา พันธุ์ข้าวที่เพาะปลูก คือ ข้าวหอมมะลิ 105 เกษตรกรจะใช้พื้นที่ปลูกข้าวจำนวน ไม่มากนัก ส่วนมากจะปลูกข้าวไม่เกิน 2 ไร่ แต่จะเน้นคุณภาพ เน้นการผลิตที่เป็นระบบ และการดูแลอย่างละเอียด โดยไม่มีการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกข้าว มีการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักใช้กันเองในกลุ่ม โดยการผลิตน้ำหมักใช้เองนั้น ทางกลุ่มได้รับความรู้และการแนะนำจาก จากเทศบาลน้ำแพร่พัฒนา ศูนย์เรียนรู้เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน สถานีพัฒนาที่ดิน จังหวัดเชียงใหม่ (การวิเคราะห์ดิน และการผลิตดินจากสารเร่ง) ศูนย์จัดการศัตรูพืช มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เกษตรอำเภอ ศูนย์ชีววินทรีย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นต้น การซื้อขายมีทั้งผ่านพ่อค้าคนกลาง (สหกรณ์) และขายปลีกในตลาดท้องถิ่น

4.4 บริบทของตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน

ตำบลแม่ทา เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของกิ่งอำเภอแม่ออน พื้นที่ตำบลแม่ทามีเนื้อที่จำนวน 72,680 ไร่ คิดเป็น 116 ตร.กม. คิดเป็นพื้นที่ดินที่ใช้ประโยชน์ของประชาชน ร้อยละ 17.46 และเป็นพื้นที่ป่า ร้อยละ 82.54 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขา พื้นดินร่วนปนทรายเหมาะสำหรับเพาะปลูกพืชผัก ผลไม้ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร เช่น ปลูกข้าวโพด ทำสวนลำไย มะม่วง เลี้ยงวัว อุตสาหกรรมในครอบครัวซึ่งแปรรูปจากผลผลิตการเกษตร และมีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลทาเหนือ กิ่ง อ.แม่ออน และ ต.ออนใต้ อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.ทาบลาตุก อ.แม่ทา จ.ลำพูน ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.วอแก้ว อ.ห้างฉัตร จ.ลำปาง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.ห้วยยาบ อ.บ้านธิ จ.ลำพูน มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านท่าม่อน หมู่ 2 บ้านท่าข้าม หมู่ 3 บ้านค้อกลาง หมู่ 4 บ้านห้วยทราย หมู่ 5 บ้านป่าน้อย หมู่ 6 บ้านดอนชัย หมู่ 7 บ้านใหม่ดอนชัย มีประชากรทั้งสิ้น 4,660 คน แยกเป็นชาย 2,352 คน หญิง 2,308 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 40.01 คน/ตารางกิโลเมตร และมี 1,346 ครัวเรือน ด้านสาธารณสุขปโภค จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 100 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่ทั้งนี้

ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิก

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ทาออร์แกนิกเป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรชาวชนรุ่นใหม่ ในการทำการตลาดพืชผักในรูปแบบใหม่ที่ต่อยอดจากรุ่นพ่อแม่มีสมาชิกทั้งหมด 21 ครัวเรือน 120 คน การเพาะปลูกจะเป็นรูปแบบเกษตรผสมผสาน สมาชิกทุกคนจะปลูกผักและผลไม้ระบบอินทรีย์และการทำเกษตรยั่งยืน จนได้รับการยกย่องจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ “วิถีพอเพียง” นอกจากนี้ผลผลิตผักและผลไม้ของกลุ่มจะขายในตลาดสินค้าแม่ทาออร์แกนิก ซึ่งจะต้องผ่านการตรวจสอบในมาตรฐานของแม่ทาแหล่งที่ส่งขาย ได้แก่ (1) ตลาดท้องถิ่น (2) ตลาดในตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งได้แก่ (2.1) JJ market ในวันเสาร์ (2.2) ตลาดช่วงเกษตรอินทรีย์ ในวันจันทร์ อังคาร และพฤหัสบดี (2.3) ตลาดหนองหอย ในวันอังคารและอาทิตย์ และ (2.4) ตลาดสันป่าข่อย ในวันจันทร์ (3) ตลาดขายส่งอื่น ได้แก่ (3.1) Lemon farm ในกรุงเทพฯ (3.2) Top supermarket central festival (3.3) Thai freeze day และ (3.4) Greenet

4.5 บริบทของตำบลห้วยทราย อำเภอแม่ริม

ตำบลห้วยทรายเป็นที่ราบเชิงเขา มีอายุประมาณ 150 ปี ที่มาชื่อว่า “ห้วยทราย” เพราะมีลำห้วยหลายสาย ซึ่งไหลมาจากป่าไหลลงสู่แม่น้ำแม่ริม ในขณะที่เดียวกันจะมีทรายจำนวนมากไหลปนมากับน้ำด้วย ชาวบ้านจึงตั้งชื่อว่า “ห้วยทราย” มีพื้นที่ทั้งหมด 45.6 ตารางกิโลเมตร หรือ 848 ไร่ และมีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลสะลวง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ติดต่อกับ ตำบลริมเหนือ และตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออกติดต่อกับ ตำบลสันโป่ง และตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลห้วยทรายแบ่งการปกครองเป็น 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านอ้อย หมู่ที่ 2 บ้านหนองปลามัน หมู่ที่ 3 บ้านห้วยทราย หมู่ที่ 4 บ้านแม่แอน หมู่ที่ 5 บ้านหัวฝาย มีประชากรทั้งหมด 4,666 คน และมีจำนวน 2,004 หลังคาเรือน และอาชีพหลัก ทำนา ทำสวน ทำไร่ และรับจ้าง ซึ่งมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 18.9 ตารางกิโลเมตรสหกรณ์ นอกจากนี้ประชาชนในตำบลห้วยทรายส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง นับถือศาสนาพุทธ ด้านสาธารณสุขมีโภคจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 2,004 ครัวเรือน จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ 1,800 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของจำนวนหลังคาเรือน ด้านการเกษตรมีเพียงร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด แหล่งน้ำใน

พื้นที่มีคลองชลประทานผ่านสามสาย แหล่งน้ำตามธรรมชาติและการขุดบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ค่อนข้างมาก ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมนิลและข้าวไรซ์เบอร์รี่ มีสมาชิกที่ทำร่วมกันทั้งหมด 5 คน พื้นที่ในการเพาะปลูกมีจำนวนไม่มากเพื่อการดูแลอย่างควบคุมและทั่วถึง วิธีการเพาะปลูกอยู่ในระบบอินทรีย์ ผลผลิตทั้งหมดจะสีและบรรจุถุงสูญญากาศเองทั้งหมด สินค้าทั้งหมดจะขายปลีกซึ่งจะต้องส่งจองสินค้าล่วงหน้าต่อรอบการผลิตเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการปรับพื้นที่รอบๆ แปลงเกษตรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีกิจกรรมต่างๆ มากมาย ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ร่วมกันทำกิจกรรมอีกด้วย

4.6 บริบทของตำบลสันป่าเปา อำเภอสันทราย

ตำบลสันป่าเปา เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอสันทราย มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,037 ไร่ หรือประมาณ 6.46 ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ทางเกษตรประมาณ 2,535 ไร่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำไหลผ่าน 1 สาย ได้แก่ แม่น้ำกวางและมีลำเหมืองไหลผ่าน 2 สาย คือ ลำเหมืองกอนและลำเหมืองเพยไฮ ลักษณะพื้นที่ที่มีความลาดเอียงจากทางทิศเหนือไปทางทิศใต้ สภาพดินโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายซึ่งเหมาะแก่การทำการเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ปลูกมันเทศ และพืชอื่น ๆ มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลเชิงคอย อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสันตันเปา หมู่ 2 บ้านป่าก้าง หมู่ 3 บ้านบ่อหิน หมู่ 4 บ้านจัวโก หมู่ 5 บ้านหนองอึ่ง หมู่ 6 บ้านพยากน้อย มีประชากรทั้งหมด 4,531 คน แบ่งเป็น ชาย 2,103 คน และหญิง 2,428 คน โดยอาชีพหลัก ทำนา ทำสวน อาชีพเสริม ทำหัตถกรรม แปรรูปอาหาร ด้านสาธารณสุขปกโลกจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 1,463 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ 1,260 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 93.00 ของจำนวนหลังคาเรือน ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ

กลุ่มเกษตรกรปลูกผักปลอดสารพิษ ประชากรกลุ่ม คือ คุณลาวัล เบี้ยไชสง มีสมาชิกทั้งหมด 60 คน ทางกลุ่มทำมาแล้ว 7 ปีกว่า โดยสินค้าจะขายภายใต้ตราสินค้า เพียงดินสมาชิกใน

กลุ่มจะปลูกพืชแบบผสมผสานกับแนวทางเกษตรธรรมชาติ เน้นพืชผักสวนครัว มีการทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ และการเลี้ยงไส้เดือน เพื่อใช้ในการเพาะปลูกผักปลอดสารพิษ ผลผลิตของกลุ่มส่วนมากจะขายในตลาดนัดชุมชน และสมาชิกบางครัวเรือนขายข้างนอกพื้นที่ เช่น ตลาดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ และการบูธ-ออกงานต่าง ๆ โดยประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต้องการเริ่มการพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งหมดหมู่บ้าน

4.7 บริบทของตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย

ตำบลหนองหาร เป็นตำบลในเขตการปกครอง มีเนื้อที่ทั้งหมด 28.28 ตร.กม. หรือ 17,675 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ลาดเอียงจากทิศตะวันออกมาทางทิศตะวันตก และจากทิศเหนือมาได้ มีบริเวณภูเขาในหมู่ที่ 1, 10 และ 13 ตำบลมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจะใช้น้ำจากโครงการชลประทานเข้าพื้นที่นาและสวน หรือมีภูน้ำส่งเข้าอีกที โดยได้รับจากโครงการชลประทานแม่แฝกเกือบทั้งหมด ทำให้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรมืออย่างทั่วถึง และในบริเวณฝั่งตะวันออกของคลองชลประทานที่อยู่สูงกว่าก็ใช้น้ำจากแหล่งน้ำใต้ดิน โดยการเจาะบ่อบาดาลและบ่อน้ำตื้น มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ เทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วย 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านแม่เตาไห, หมู่ที่ 7 บ้านนิคมท่าโป่ง, หมู่ที่ 8 บ้านท่ายาว, หมู่ที่ 10 บ้านดั้นแจหลวง, หมู่ที่ 13 บ้านดอยน้อยพัฒนา ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 3,808 คน เรือน ส่วนใหญ่ปลูกข้าว รองลงมา คือ ไม้ผล และไม้ประดับทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) เกษตรกรผู้ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์

เกษตรกรผู้ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ คือ คุณทินน์ สมณะ โดยปลูกทั้งหมด 4 ชนิดหลักๆ ได้แก่ เรดโอ๊ค กรีนโอ๊ค กรีนคอสและบัตเตอร์เฮด เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญในการดูแลผักไฮโดรโปนิกส์อีกทั้งยังมีกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ที่คอยแบ่งปันข้อมูลให้แกกัน ผลผลิตที่ได้จะขายส่งไปยังโรงแรม (ลูกค้าประจำ) 2 แห่ง โดยจะบรรจุผักลงถุงพลาสติกติดสติ๊กเกอร์ “บ้านผักไฮโดร ทินน์ภัทร” และขนส่งไปยังโรงแรมด้วยตนเอง และขายปลีกบางส่วนให้แก่คนรู้จัก

4.8 บริบทของตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง

ตำบลออนใต้ เป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอสันกำแพง มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 41,740 ไร่ หรือ 41,531 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มและที่ราบเชิงเขาอยู่ในชั้นความ

สูงประมาณ 340 เมตร ลาดเอียงมาทางทิศตะวันตก มีน้ำแม่ออนไหลผ่าน ซึ่งเป็นสายหลักสำคัญของตำบล มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลทาเหนือ กิ่ง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลออนกลาง กิ่ง อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านป่าเหียง หมู่ที่ 2 บ้านโห่ง หมู่ที่ 3 บ้านริมออน หมู่ที่ 4 บ้านป่าแะ หมู่ที่ 5 บ้านริมออนใต้ หมู่ที่ 6 บ้านแม่ผาแหน หมู่ที่ 7 บ้านป่าดิ่ง หมู่ที่ 8 บ้านปง หมู่ที่ 9 บ้านป่าห้า หมู่ที่ 10 บ้านแพะ และหมู่ที่ 11 บ้านป่าเปางาม ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 5,366 คน แยกเป็น ชาย 2,649 คน หญิง 2,717 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 130 คน/ตารางกิโลเมตร โดยอาชีพหลักของประชาชน คือ เกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์และอาชีพเสริม คือ เย็บปัก , ทำกระดาษสา , ทำดอกไม้จัน , จักรสาน และรับจ้างเย็บตัดเสื้อ ด้านสาธารณูปโภคจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 2,158 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

กลุ่มมีสมาชิกทั้งหมด 283 คน โดยมีผู้นำคือ คุณอิน โถ สิงห์อุป เป็นการปลูกข้าวที่อยู่ในระดับอาหารปลอดภัย มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักในการเพาะปลูก พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิและข้าวเหนียวสันป่าตอง ในส่วนของคุณอิน โถ จะเน้นการเพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวขาย ซึ่งเมล็ดพันธุ์มีคุณภาพที่สมบูรณ์มาก ส่วนข้าวที่ปลูกได้จะขายส่งไปยังโรงสีรายใหญ่ในพื้นที่ทั้งหมด

4.9 บริบทของตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง

ตำบลท่าวังพร้าว เป็นตำบลเก่าแก่มีการค้นพบพระพุทธรูป ฐานพระ ลูกนิมิตร์ ในลำน้ำปิง ซึ่งทางกรมศิลปากรได้เข้ามาดูแล จากการค้นพบดังกล่าวทำให้สันนิษฐานว่า น่าจะมีอายุยาวนานมาก่อนลำน้ำปิงเปลี่ยนเส้นทางไหล มีเนื้อที่ทั้งหมด 6.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,463 ไร่ สภาภูมิประเทศโดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าวังพร้าว เป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะกับการเพาะปลูก ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 (เชียงใหม่ – ฮอด) ตัดผ่านเขตตำบล มีแม่น้ำไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำปิง และแม่น้ำขาน จึงเหมาะสมสำหรับส่งเสริมการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลบ้านเรือน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลแม่ก้ำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลสันติสุข และ ตำบลสองแคว กิ่ง อำเภอดอย

หล่อ จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 4 บ้านทุ่งหลุก หมู่ที่ 5 บ้านท่าวังพร้าว หมู่ที่ 6 บ้านสันควงคำ และหมู่ที่ 7 บ้านต้นแห่น้อย ด้านสาธารณูปโภคจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 540 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ 340 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 62.96 ของจำนวนหลังคาเรือน ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว

กลุ่มมีสมาชิกทั้งหมด 6 ราย ทุกรายจะปลูกลำไยพันธุ์อีดอ ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความเชี่ยวชาญในการผลิตลำไยเป็นอย่างดี และปลูกกันมาเป็นเวลาหลายปี ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จะขายให้แก่พ่อค้าคนกลางแบบเหมาทั้งสวน โดยผู้ซื้อจะเดินทางเข้ามาซื้อในสวนลำไย และตกลงราคากันเองระหว่างเกษตรกรและผู้ซื้อ สมาชิกในกลุ่มมีความต้องการเรียนรู้การทำเกษตรแบบปราณีต แต่ยังพบปัญหาค่าแรงงานที่มีต้นทุนค่อนข้างสูงและการขาดแคลนแรงงาน

4.10 บริบทของตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง

ตำบลน้ำบ่อหลวง เดิมขึ้นอยู่กับตำบลสันกลาง ต่อมาได้รับอนุมัติแต่งตั้งเป็นตำบลตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2535 โดยใช้ชื่อตำบลตามลักษณะเด่นของบ่อน้ำขนาดใหญ่ที่มีอยู่ และบ่อน้ำขนาดใหญ่นี้ภาษาพื้นเมือง เรียกว่า "น้ำบ่อหลวง" หลังจากนั้นมาจึงใช้ชื่อว่า "ตำบลน้ำบ่อหลวง มีพื้นที่ประมาณ 17,116 ไร่ หรือประมาณ 27.3 ตารางกิโลเมตร สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา มีพื้นที่เป็น ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตรมีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลน้ำแพร่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลยูงท่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลสันกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบ้านแม อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านโรงวัว หมู่ 2 บ้านน้ำบ่อหลวง หมู่ 3 บ้านแพะสันใหม่ หมู่ 4 บ้านจอมแจ้ง หมู่ 5 บ้านหนองห้า หมู่ 6 บ้านหนองไหว หมู่ 7 บ้านหัวฝาย หมู่ 8 บ้านหัวยั้ง หมู่ 9 บ้านต้นแก้ว หมู่ 10 บ้านสันเหนือ หมู่ 11 บ้านหนองห้วย มีประชากรทั้งหมด คนแบ่งเป็นชาย 4,914 คน และหญิง 2,537 คน มีครัวเรือน 2,029 ครัวเรือน ประชาชนในตำบลน้ำบ่อหลวง มีอาชีพหลักด้านการเกษตรและรับจ้าง แต่อาชีพด้านการเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งนี้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เกิดการเลิกจ้างงานเพิ่มขึ้น ทำให้อาชีพรับจ้างต้องเลิกไป และหันมาประกอบอาชีพการเกษตรหรือหันไปรับจ้างควบคู่กันไปซึ่งคิดเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งหมด ดังนี้ (1) อาชีพเกษตรกรและรับจ้าง เฉลี่ยร้อยละ 68 (2) อาชีพรับจ้างอย่างเดียว เฉลี่ยร้อยละ 30 และ (3) อาชีพ

ค้าขายอย่างเตียวและอื่น ๆ เฉลี่ยร้อยละ 2 ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย

กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัยสมาชิกในกลุ่มมีทั้งหมด 21 ครัวเรือน สมาชิกมีความเชี่ยวชาญในการเพาะปลูกทุกคน และยังได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรหน่วยงานรัฐ (อบต. น้ำบ่อหลวง) ในการให้คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ ลำไยที่ปลูกจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทั้งหมดตลอดการปลูก ผลผลิตที่ได้ลูกใหญ่ ผิวสวย และรสชาติดี ทำให้สินค้ามีผู้รับซื้อทั้งหมด แหล่งที่กลุ่มนำผลผลิตไปขายหลัก ๆ ได้แก่ โรงงานฟ้าฮ่าม และโรงงานในชุมชน

2) เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่

เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ มีสมาชิกทั้งหมด 3 คน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในแต่ละคน ทั้ง (1) เรื่องโรคของพืช การใช้สารอินทรีย์ และชนิดพันธุ์หอมหัวใหญ่ (2) เรื่องการใช้ปุ๋ยเคมี และ (3) เรื่องการใช้สารเคมี ผลผลิตอยู่ในระดับอาหารปลอดภัย ผลผลิตมีคุณภาพดี ไม่มีกลิ่นที่แรงมาก ผลสวย โดยจะขายส่งให้แก่พ่อค้าคนกลาง รับซื้อหน้าฟาร์ม และขายส่งแก่พ่อค้าตามตลาดนัดทั่วไป

4.11 บริบทของตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางอยู่ห่างจากอำเภอสันป่าตอง ไปทางทิศใต้ประมาณ 12 กิโลเมตร มีจำนวนเนื้อที่ทั้งหมด 10.45 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,531.25 ไร่ ภูมิประเทศของตำบลบ้านกลาง โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตรมีอาณาเขตทิศเหนือติดกับ ตำบลยู่หว้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลแม่แก้ว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลทุ่งสะโตก อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนหมู่บ้านในเขตมีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านปวงสนุก (บางส่วน) หมู่ที่ 5 บ้านท่ากาน หมู่ที่ 7 บ้านสันห่าว หมู่ที่ 8 บ้านใหม่สามหลัง และหมู่ที่ 10 บ้านสันกอเก็ด มีประชากรทั้งสิ้น 3,930 คน แยกเป็นชาย 1,840 คน หญิง 2,090 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 376 คน ต่อตารางกิโลเมตรประชากรส่วนใหญ่ มีอาชีพหลัก คือ เกษตรกร พืชสวนที่ปลูกเป็นส่วนมาก ได้แก่ ลำไย นอกจากนี้จะมีการเพาะปลูกพืชผักสวนครัว เช่น กระเทียม และถั่วเหลือง เป็นต้น ส่วนอาชีพรอง คือ การรับจ้าง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในตำบล กลุ่มอาชีพที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นในตำบลบ้านกลาง ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและสตรีสหกรณ์บ้านสันกอเก็ด หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านกลาง เป็น

ประเภทร้านค้าชุมชน จัดจำหน่ายสินค้าราคาถูก และสินค้าที่ได้จากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของกลุ่มแม่บ้าน เช่น ข้าวแต่น ข้าวเกรียบสมุนไพร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเกษตรทำนา กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไย กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้ง เป็นต้น ชุมชนเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของชุมชน 3 หมู่บ้าน และจัดทำโรงน้ำคั้นเพื่อชุมชน จำนวน 2 แห่ง ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิด

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตเกษตรบ้านสันกอเกิดมีสมาชิกทั้งหมด 67 คน สินค้าในกลุ่ม คือ ข้าวแต่นหน้าสมุนไพร ก๋วยเตี๋ยว ลำไยอบแห้ง และข้าวเกรียบผักต่าง ๆ สินค้าจะขายในตราสินค้า ดันเกิดสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความตั้งใจจริงในการทำงาน และมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าต่าง ๆ แหล่งขายสินค้า ได้แก่ (1) โรงแรม (2) ตลาดทั่วไป และ (3) ผู้ซื้อรายใหญ่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยหลัก ๆ จะขายให้แก่โรงแรมถึงร้อยละ 70 ลูกค้านั้นส่วนมากที่ซื้อจะเป็นลูกค้าประจำ เพราะมั่นใจในตัวสินค้า เนื่องจากก่อนการสั่งซื้อลูกค้าจะเข้ามาตรวจสอบคุณภาพของสินค้าก่อน และทางกลุ่มได้มีการขอใบรับรองมาตรฐานเรียบร้อยแล้ว และมีเอกสารรับรองความสะอาด ปลอดภัย จากสาธารณสุข

4.12 บริบทของตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง

ตำบลบ้านแม่ เดิมมีสตรีผู้หนึ่งมีสติปัญญาฉลาด ชาวบ้านจึงขนานนามว่า แม่ของหมู่บ้าน และเรียกหมู่บ้านนี้ว่า "บ้านแม่" ต่อมา มีชายมาสู่ขอและให้นางย้ายไปอยู่ที่เวียงโค้งบ้านฝายชาย แต่นางรักบ้านเกิดมากจึงไม่ยอมแต่งงานด้วย จึงได้ขุดคลองเพื่อตั้งบ้านแม่ให้เป็นเวียงแม่แต่ยังขาดตำบลและอำเภอนาง จึงตั้งหมู่บ้านเป็นตำบลและเป็นอำเภอบ้านแม่ และได้เปลี่ยนชื่อจากตำบลบ้านแม่เป็นตำบล "บ้านแม่" มาจนถึงปัจจุบัน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 16.65 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,406 ไร่ ภูมิประเทศส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลยู่หว่า ตำบลทุ่งกะโถก และ ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลยู่หว่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลบ้านกาด กิ่ง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งหมดหมู่บ้าน 13 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเหมืองฟู หมู่ที่ 2 บ้านเด่น หมู่ที่ 3 บ้านท่าโป่ง หมู่ที่ 4 บ้านฉิมพลี หมู่ที่ 5 บ้านร้องธาร หมู่ที่ 6 บ้านสัน หมู่ที่ 7 บ้านร้องขุ่ม หมู่ที่ 8 บ้านแม่ หมู่ที่ 9 บ้านเจดีย์เนียง หมู่ที่ 10 บ้านกัวแลน้อย หมู่ที่ 11 บ้านดง หมู่ที่ 12 บ้านท่าเคื่อ หมู่ที่ 13 บ้านเปียง ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 6,471 คน แยกเป็นชาย 3,062 คน และหญิง 3,409 คน ประชากรประกอบ

อาชีพเกษตรกร เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง ตัดเย็บเสื้อผ้า ก่อสร้าง ค้าขาย และรับราชการ ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์

กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ ประธานกลุ่ม คือ คุณสมพล หมายจันทร์ มีสมาชิก 14 คน ซึ่งปลูกข้าวเหนียวสันป่าตอง 1 ข้าวแดง และข้าวไรซ์เบอร์รี่ เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญการปลูก ดูแล และเก็บเกี่ยวข้าว ทางกลุ่มจะมีตัวแทนกลุ่มสลับกันไปเรียนรู้จากหน่วยงานราชการแล้วนำมาสอนสมาชิกในกลุ่มผลผลิตของกลุ่ม หน่วยงานที่เข้ามาช่วยแนะนำให้ความรู้ คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยข้าว และกรมพัฒนาที่ดิน และจะขายส่งข้าวไปยังบริษัทเอกชนที่ทำสัญญาร่วมกัน

4.13 บริบทของตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ

ตำบลบ้านหลวง ตำบลบ้านหลวงเป็นตำบลที่เกิดขึ้นใหม่ของอำเภอแม่เมาะ ซึ่งได้แยกมาจากตำบลสันต้นหมื้อ เมื่อปี พ.ศ.2523 เป็นตำบลเล็กๆ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 150.70 ตารางกิโลเมตร หรือ 72,818.75 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นภูเขาและที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์เป็นต้นกำเนิดของลำน้ำ 2 สาย คือ ลำห้วยแม่नावาง และลำห้วยแม่วังน้อย ทำให้มีน้ำใช้ทำการเกษตรตลอดทั้งปี ประสิทธิภาพในการทำเกษตรกรรม สามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลสันต้นหมื้อ อำเภอแม่เมาะ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลแม่नावาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เขตการปกครองทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านหลวง หมู่ที่ 2 บ้านสันห้าง หมู่ที่ 3 บ้านป่าแดง หมู่ที่ 4 บ้านป่าก่อ หมู่ที่ 5 บ้านป่าแดง หมู่ที่ 6 บ้านใหม่โพธิ์ หมู่ที่ 7 บ้านจัดสรร หมู่ที่ 8 บ้านใหม่ทรายคำ หมู่ที่ 9 บ้านป่าแดงอภิวัดน์ และหมู่ที่ 10 บ้านโป่งพัฒนา มีประชากรทั้งสิ้น 7,710 คน แบ่งเป็นชาย 3,913 คน หญิง 3,797 คน จำนวน 3,140 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร ราชการ ทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 2 กลุ่ม คือ

1) เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์

เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์มีการจัดการแปลงปลูกอย่างเป็นระบบ ควบคุมการผลิตในระบบอินทรีย์ เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตเป็นอย่างดี และเกษตรกรเคยมีประสบการณ์มาจากการฝึกงานที่โครงการหลวง ซึ่งเกษตรกรปลูก 2 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ไทนง เบอร์

2 และพันธุ์พื้นเมืองผลผลิตมีคุณภาพสูง ผิวเกลี้ยงสวยขนาดลูกมีขนาดเท่ากันอยู่ในระดับมาตรฐาน รสชาติดี เกษตรกรจะขายทั้งผลเสาวรสดและทำเป็นน้ำเสาวรสด โดยจะขายส่งเสาวรสด ให้แก่พ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่สวน และขายปลีกน้ำเสาวรสดบรรจุขวดในตลาดท้องถิ่น

2) กลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านลาหู่โฮมสเตย์

กลุ่มเกษตรกรหมู่บ้านลาหู่โฮมสเตย์ ผู้นำกลุ่ม คือ คุณเจริญไชย ไชยกอ ซึ่งเป็นชาวลาหู่ในพื้นที่ กลุ่มนี้จะทำทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวธรรมชาติ ในพื้นที่จะมีโฮมสเตย์ให้บริการ มีการปลูกปลูกท้อ ผสมผสานกับเกษตรทฤษฎีใหม่ และที่โดดเด่นเป็นอย่างมาก คือ การปลูกชาพันธุ์หมื่น ซึ่งเป็นชาที่มีคุณภาพสูง กลิ่นหอม รสชาติดี ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะได้ลงมือทำในทุกขั้นตอนของการทำชา สินค้าจะขายให้นักท่องเที่ยวในโรงแรมเครือเดียวกัน

4.14 บริบทของตำบลบ้านกาด อำเภอแม่วาง

ตำบลบ้านกาด เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอแม่วาง มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบและมีบางส่วนที่เป็นภูเขาและป่าไม้ ซึ่งอยู่ในพื้นที่บ้านใหม่ปางเดิม หมู่ที่ 1 มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดกับ ตำบลทุ่งปี่ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดกับ เทศบาลตำบลบ้านกาด และตำบลทุ่งสะโตก อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านใหม่ปางเดิม หมู่ 2 บ้านหัวฝาย หมู่ 3 บ้านแก้วแปเป่า หมู่ 4 บ้านมะกายยอน หมู่ 5 ชุมชนวัดจำลอง หมู่ 6 บ้านน้ำตัน หมู่ 7 บ้านริมวาง หมู่ 8 บ้านอัมพาราม หมู่ 9 บ้านปางโดยอาชีพหลัก คือ ทำนา ด้านสาธารณสุขมีโรงพยาบาล 1 แห่ง มีไฟฟ้าใช้ในเขต อบต. 1,075 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 95.00 จำนวนบ้านที่มีโทรศัพท์ 325 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 65.00 ของจำนวนหลังคาเรือนทั้งนี้ตำบลหนองแฝก มีกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในประเด็นการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน 1 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ปลูกผักบ้านกาด (หอมหัวใหญ่)

เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ในระบบอินทรีย์ เกษตรกรมีการเตรียมแปลงปลูกที่ดี มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการฟาร์มเป็นอย่างดี ผลผลิตที่ได้ในแต่ละครั้งมีคุณภาพ มีการ

ควบคุม โรคของหอมหัวใหญ่อย่างใกล้ชิด ผลผลิตที่ได้จะขายส่งให้แก่พ่อค้าคนกลางทั้งหมด โดย
ผู้ซื้อจะเดินทางมาดูสินค้าและตกลงราคาซื้อขายกันหน้าฟาร์ม

